

Komplementarność FENG z działaniami innych programów europejskich, krajowych, regionalnych oraz Krajowym Planem Odbudowy

Zakres wsparcia realizowanego w ramach FENG jest komplementarny ze wsparciem programów realizujących Cele Polityki spójności na lata 2021–2027 oraz innych instrumentów krajowych i unijnych. Tam, gdzie istnieje ryzyko pokrywania się obszarów wsparcia, ma zastosowanie linia demarkacyjna uzgodniona między poszczególnymi programami zarówno krajowymi, jak i na szczeblu regionalnym. Komplementarność interwencji była istotnym czynnikiem na etapie programowania, ale równie istotne jest jej praktyczne zapewnienie na etapie realizacji programu. Dlatego też niezmiernie istotne będzie podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia realnej komplementarności na etapie wyboru i realizacji projektów.

Komplementarność FENG z Programami Regionalnymi (PR) i Programem Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW)

Wsparcie w FENG i PR może być ukierunkowane na projekty innowacyjne, jednak w ramach 1. Priorytetu FENG obligatoryjne będzie uwzględnienie w projekcie modułu badawczo-rozwojowego lub inwestycji w infrastrukturę B+R. W przypadku projektów obejmujących jedynie wdrożenie, których wsparcie zaplanowane zostało w 2. Priorytecie, w FENG nie jest przewidywane wsparcie dotacyjne, a jedynie zwrotne lub mieszane, podczas gdy w uzasadnionych przypadkach w ramach PR będzie możliwe wsparcie bezzwrotne. Ponadto, wsparcie w FENG koncentruje się na obszarach Krajowej Inteligentnej Specjalizacji, natomiast PR kierują wsparcie na obszary dopasowane do specyfiki i potrzeb regionu, w szczególności regionalne inteligentne specjalizacje.

W FENG oraz w PR przewidziano wsparcie dla rozwoju infrastruktury badawczo-rozwojowej. Infrastruktura prywatna w FENG może być wspierana w ramach pojedynczego modułu lub połączona z innymi modułami w ramach 1. Priorytetu tworząc kompleksowy projekt uwzględniający również np. finansowanie prac B+R czy rozwój kompetencji, podczas gdy w PR planowane są zarówno odrębne instrumenty, jak i wsparcie infrastruktury jako element kompleksowego projektu.

Wsparcie publicznej infrastruktury B+R w FENG, w ramach infrastruktury badawczej obejmie projekty wpisane na Polską Mapę Infrastruktury, natomiast w ramach infrastruktury technologicznej projekty realizowane będą w szczególności przez Centrum Łukasiewicz, Instytuty Badawcze Sieci Łukasiewicz, instytuty badawcze spoza Sieci Badawczej Łukasiewicz oraz przedsiębiorców – jako konsorcjantów w projekcie.

Wsparcie dla klastrów i instytucji otoczenia biznesu przewidziane jest zarówno w FENG, jak i w PR, jednak na poziomie krajowym przewidziano wsparcie jedynie dla podmiotów o większym potencjale do świadczenia usług proinnowacyjnych, podczas gdy w PR możliwe jest również wsparcie dla podmiotów ze stosunkowo niewielkim doświadczeniem, dopiero budujących swój potencjał. Ponadto w PR zaplanowane zostało popytowe finansowanie usług IOB.

Wsparcie nowopowstających firm, w tym technologicznych, również przewidziane jest zarówno w FENG, jak i w PR, jednak w FENG zaplanowana została inwestycja skupiona na komercjalizacji rozwiązań wysokotechnologicznych, podczas gdy PR będą budować szeroką bazę start-upów, w tym poprzez usługi inkubacyjne. Natomiast na obszarze makroregionu Polski Wschodniej w ramach FEPW planuje się dalszy rozwój ekosystemu wsparcia przedsiębiorczości startupowej poprzez kontynuację instrumentu Platform Startowych dla nowych pomysłów. W zakresie instrumentów finansowych, w FENG przewidziane zostało zastosowanie instrumentów kapitałowych i quasi-kapitałowych oraz gwarancji portfelowych, podczas gdy w PR przewidywane są instrumenty dłużne i gwarancje indywidualne.

Komplementarność wsparcia FEPW i FENG związana jest przede wszystkim z wprowadzeniem w FENG wymogu komponentu B+R w kompleksowym projekcie, podczas gdy w FEPW zaplanowana jest inwestycja w wybrane obszary działalności przedsiębiorstwa, np. związane z GOZ czy cyfryzacją. W ramach FEPW zaplanowano wzmocnienie konkurencyjności i innowacyjności MŚP poprzez wprowadzenie w przedsiębiorstwach inteligentnych rozwiązań z zakresu gospodarki o obiegu zamkniętym oraz automatyzacji i robotyzacji procesów. Wsparcie zostanie przeznaczone na analizę potrzeb w zakresie możliwości wprowadzenia nowych rozwiązań w danym MŚP oraz ich wdrożenie. W FENG wsparcie cyfryzacji i rozwiązań GOZ możliwe będzie natomiast w ramach kompleksowych projektów z obowiązkowym komponentem badawczo-rozwojowym, a także w formie niewielkich grantów dla MŚP połączonych z doradztwem w zakresie cyfryzacji.

Komplementarność FENG i FEPW występuje również w zakresie wsparcia skierowanego na podnoszenie i rozwijanie nowych kompetencji wśród przedsiębiorców w ramach kompleksowych projektów.

Komplementarność FENG z Programem Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS)

Programy FENG i FEnIKS adresują w sposób komplementarny m.in. wyzwania związane z gospodarką o obiegu zamkniętym, zrównoważonym rozwojem efektywnością energetyczną i innymi aspektami środowiskowymi.

Wsparcie FENG koncentruje się na transformacji przedsiębiorstw w kierunku zrównoważonego rozwoju i GOZ, w tym rozwoju nowych modeli biznesowych, a także transformacji energetycznej firm. W obszarze tym FENG wspiera prace B+R prowadzące do innowacji w zakresie technologii środowiskowych, niskoemisyjnych oraz umożliwiających efektywne gospodarowanie zasobami, a także wdrożenie wyników tych prac. FENG oferuje również szerokie wsparcie przedsiębiorstw w zakresie ekoprojektowania, realizacji ocen środowiskowych i dotyczących cyklu życia produktu oraz wdrożenie płynących z nich rekomendacji, wsparcie inwestycji w ramach zazieleniania przedsiębiorstw, a także tworzenie cyrkularnych łańcuchów wartości. Biorąc pod uwagę niską świadomość przedsiębiorców w zakresie wyzwań oraz korzyści płynących z wdrożenia modelu cyrkularnego, FENG przewiduje również wsparcie ich kompetencji w tym zakresie oraz działania proświadczeniowe. Ponadto FENG wspiera inwestycje firm prowadzące do zmniejszania energochłonności realizowanych procesów, jak również oferowanych produktów i usług. Tym samym FENG ma kompleksowo wpływać na powstawanie nowych modeli biznesowych i zmianę myślenia przedsiębiorstw o całości prowadzonej działalności gospodarczej i przestawieniu jej na model

cyrkularny: od wyboru kontrahentów i surowców, przez projektowanie produktów i usług, aż po zrównoważoną produkcję i śledzenie cyklu życia produktów. Powyższe cele będą realizowane w FENG zarówno w ramach kompleksowych projektów w module Zazielenienie przedsiębiorstw w formie dotacji, jak i w ramach instrumentów finansowych, mieszanych oraz przy wykorzystaniu alternatywnych metod finansowania B+R (jak innowacyjne zamówienia publiczne czy wielkie wyzwania). Do realizacji tych celów będzie przyczyniać się także działalność ośrodków innowacji wspieranych w FENG, w szczególności Green Innovation Hubs (GIH).

Natomiast FEnIKS koncentruje się na ochronie środowiska, przystosowaniu do zmian klimatu oraz łagodzeniu ich skutków, efektywności energetycznej przemysłu i sektora mieszkaniowego, OZE, wsparciu infrastruktury energetycznej i systemów smart grid. FEnIKS w zakresie GOZ rozwija m.in. systemy selektywnego zbierania i zagospodarowania odpadów, ich przetwarzania, odzysku i recyklingu oraz wspiera rekultywację terenów zdegradowanych. Ponadto, zgodnie z założeniami FEnIKS, GOZ będzie premiowany w każdym obszarze m.in. poprzez kryteria wyboru projektów.

Ponadto, nowoczesne technologie opracowane w ramach FENG mogą znaleźć zastosowanie w projektach inwestycyjnych finansowanych z FEnIKS.

W szczególności dotyczy to technologii środowiskowych, niskoemisyjnych, z zakresu GOZ, OZE, magazynowania energii, integracji sektorów energii, technologii wodorowych, zastosowania energooszczędnych metod produkcji, wprowadzania inteligentnych systemów zarządzania energią oraz systemu inteligentnych sieci energetycznych, a także ograniczenia uciążliwości dla społeczeństwa i środowiska wynikających z polskiego systemu transportowego. W FENG istnieje również możliwość wypracowania innowacyjnych rozwiązań dla problemów w obszarze błękitnej i zielonej infrastruktury, adaptacji do zmian klimatu i łagodzenia ich skutków, transformacji energetycznej i zrównoważonego transportu, zidentyfikowanych przez sektor publiczny (np. poprzez mechanizm przedkomercyjnych zamówień publicznych), a następnie ich wdrożenie dzięki wsparciu ze środków FEnIKS.

Komplementarność FENG i FEnIKS występuje także w obszarze tematycznym „zdrowie”, którego kluczowe znaczenie ujawniła pandemia COVID-19. FENG wspiera projekty B+R m.in. w ramach KIS „Zdrowe społeczeństwo” oraz projekty związane z rozwojem publicznej infrastruktury B+R w obszarze zdrowia, realizowane przez organizacje badawcze, w tym uczelnie medyczne. Wspierane w FENG mogą być także startupy oferujące rozwiązania w obszarze ochrony zdrowia. Wypracowane w ten sposób nowoczesne technologie i produkty medyczne mogą następnie zostać upowszechnione w ramach FEnIKS, w projektach obejmujących np. zakup wysokospecjalistycznej aparatury medycznej, służącej diagnostyce, leczeniu i ratownictwu.

Komplementarność FENG z Programem Fundusze Europejskie na Cyfrowy Rozwój (FEER)

W ramach FENG wsparcie skoncentrowane jest na wsparciu transformacji w kierunku gospodarki 4.0 przedsiębiorstw, natomiast w FEER działania skierowane są na czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw i rządów poprzez ucyfrowienie głównie sektora administracji publicznej, obywateli a także przedsiębiorstw w zakresie wymiany danych. FEER wspiera zwiększenie dostępu do ultra-szybkiego internetu szerokopasmowego oraz zaawansowane usługi cyfrowe, w tym dostępność

do e-usług publicznych, wzmocnienie krajowego systemu cyberbezpieczeństwa, cyfrową dostępność i ponowne wykorzystanie informacji, cyfrową współpracę międzysektorową.

Wsparcie w FENG z zakresu cyfryzacyjnych rozwiązań w przedsiębiorstwach możliwe jest głównie w ramach kompleksowych projektów – powiązanych z pracami badawczo-rozwojowymi, gdzie finansowane są usługi doradcze, a także inwestycji związanych z podniesieniem poziomu wykorzystania technologii cyfrowych, ze szczególnym uwzględnieniem automatyzacji i robotyzacji procesów w przedsiębiorstwie zmierzających do transformacji w kierunku Przemysłu 4.0, jak również cyberbezpieczeństwa w przedsiębiorstwie. W FENG wsparcie jest również skierowane na transformację cyfrową polskich MŚP poprzez doradztwo dotyczące zastosowania technologii cyfrowych w przedsiębiorstwie oraz granty na zakup technologii cyfrowych wspierających prowadzenie działalności gospodarczej. W FENG wspierany jest również rozwój przedsiębiorstw poprzez wsparcie ośrodków innowacji, wyspecjalizowanych w zakresie świadczenia usług tj. m.in. cyfryzacja, przemysł 4.0. Wsparcie w zakresie świadczenia usług o charakterze proinnowacyjnym obejmuje również tworzenie i wzmocnienie potencjału tzw. hubów innowacji cyfrowych (Digital Innovation Hubs i European Digital Innovation Hubs).

Ważnym aspektem wsparcia w FENG oraz FERC jest rozwój kompetencji cyfrowych, z czego w FENG środki kierowane są dla przedsiębiorców w celu udoskonalenia kompetencji pracowników i osób zarządzających, zdobywanie przez nich nowych umiejętności oraz wiedzy w szczególności z zakresu transformacji przemysłu w kierunku Przemysłu 4.0 wyłącznie jako moduł fakultatywny (z obowiązkowym modułem prace B+R lub infrastruktura B+R), natomiast w FERC – wsparcie trafiać będzie do pracowników instytucji sektora publicznego, istotnych dla sprawnego funkcjonowania współczesnej administracji oraz realizacji polityk publicznych.

Komplementarność FENG z Programem Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS)

Komplementarność FENG i FERS odnosi się przede wszystkim do wsparcia przedsiębiorstw i ich pracowników w zakresie podnoszenia jakości świadczonych produktów i usług, jak również dostosowania kompetencji pracowników, a tym samym oferowanych produktów i usług, do zachodzących zmian.

Działania w zakresie rozwoju i zdobywania nowych umiejętności i kompetencji, a także nowych kwalifikacji, w tym włączonych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK), realizowane w ramach FENG, koncentrują się na wsparciu przedsiębiorców oraz przedstawicieli sektora nauki w obszarach związanych z innowacyjnością, tj. inteligentnych specjalizacji, cyfrowej i niskoemisyjnej transformacji przemysłu i przedsiębiorczości, innowacyjnych modelach biznesowych, transferze technologii i zarządzania innowacjami. Program FENG wspiera działania przedsiębiorców mające na celu rozwijanie i zdobywanie nowych umiejętności, w szczególności w ramach kompleksowych projektów, gdzie rozwój kompetencji może być jednym z elementów projektu B+R. Z kolei w FERS wsparcie zostało ukierunkowane na powszechne, ogólnodostępne działania szkoleniowe i doradcze dla pracowników i ich pracodawców w obszarach kluczowych dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, w tym w obszarach transformacji cyfrowej i innowacyjności, a także podnoszenie umiejętności i kompetencji kadry podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w zakresie szeroko rozumianej dydaktyki.

W ramach FENG przewidziano również wzmocnienie kompetencji i potencjału klastrów Ośrodków Innowacji do świadczenia wysokich jakościowo proinnowacyjnych usług na rzecz firm. Ponadto, w ramach FENG prowadzone są również działania podnoszące kompetencje regionów w realizacji projektów B+R. Ponadto w FERS, w kontekście rozwoju kwalifikacji oraz kompetencji niezbędnych na rynku pracy, planuje się także dalsze rozwijanie Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji oraz wdrażanie systemowych rozwiązań wynikających ze Zintegrowanej Strategii Umiejętności.

Komplementarność FENG z Programem Fundusze Europejskie dla Sprawiedliwej Transformacji (FEST)

Program Fundusze Europejskie dla Sprawiedliwej Transformacji ma na celu umożliwienie regionom i obywatelom łagodzenia społecznych, gospodarczych i środowiskowych skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu i wynika bezpośrednio z Europejskiego Zielonego Ładu. Program Fundusze Europejskie dla Sprawiedliwej Transformacji składa się z priorytetu horyzontalnego oraz 6 priorytetów regionalnych (śląskiego, dolnośląskiego, wielkopolskiego, łódzkiego, małopolskiego i lubelskiego) odzwierciedlających specyficzne potrzeby inwestycyjne związane procesem sprawiedliwej transformacji w poszczególnych regionach objętych wsparciem w ramach FST oraz priorytetu pomocy technicznej.

Zakres interwencji komplementarnych pomiędzy FENG i Programem Fundusze Europejskie dla Sprawiedliwej Transformacji to w szczególności: tworzenie i rozwijanie innowacyjnych przedsiębiorstw i sektorów aktywności gospodarczej oraz stwarzanie nowych możliwości rozwoju dla istniejących przedsiębiorstw, rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym oraz zmiana i podnoszenie kwalifikacji pracowników. Należy jednak zwrócić uwagę, iż w kontekście komplementarności, FENG nie jest skierowany do konkretnych regionów, tylko obejmuje swoim zasięgiem cały kraj. Ponadto, w ramach FENG wymagane jest zapewnienie zgodności tematów projektów z KIS.

W ramach Programu Fundusze Europejskie dla Sprawiedliwej Transformacji w priorytecie horyzontalnym przewidziano projekty pilotażowe pozwalające na przetestowanie innowacyjnych rozwiązań w małej skali i na tej podstawie na skonstruowanie podejścia systemowego do zidentyfikowanych obszarów problemowych związanych z procesem sprawiedliwej transformacji. Ponadto w ramach priorytetów regionalnych zaplanowano m.in. programy akceleracyjne dla MŚP już funkcjonujących na terenach gmin górniczych – podnoszenie innowacyjności, efektywności energetycznej i tworzenie nowych miejsc pracy, w tym miejsc pracy wysokopłatnych oraz wymagających wysokich kwalifikacji. Instrumenty wspierające rozwój przedsiębiorczości, zwłaszcza w początkowej fazie działalności firm są szeroko dostępne w programie FENG, gdzie wsparcie adresowane do start-upów kierowane jest na wyszukiwanie i przygotowanie rozwiązań technologicznych (w tym tworzonych na uczelniach) do komercjalizacji, jak również programy rozwojowe dla innowacyjnych spółek (o charakterze akceleracyjnym i post-akceleracyjnym).

W Programie Fundusze Europejskie dla Sprawiedliwej Transformacji w ramach priorytetów regionalnych wspiera się m.in. działania modernizacyjne, mające na celu obniżenie poziomu emisji zanieczyszczeń oraz na działania mające na celu wprowadzenie w nich rozwiązań gospodarki o obiegu zamkniętym, zwiększenie stopnia wykorzystania energii z OZE, wykorzystania innowacyjnych zielonych technologii oraz wsparcie ukierunkowane na przejście przez przedsiębiorstwa energetyczne na energetykę odnawialną przy produkcji energii elektrycznej. Natomiast wsparcie w FENG z zakresu

„zazielenienia przedsiębiorstw” możliwe jest głównie w ramach kompleksowych projektów – powiązanych z pracami badawczo-rozwojowymi oraz wspieraniem działalności ośrodków innowacji, w szczególności Green Innovation Hubs (GIH), które będą świadczyły usługi o charakterze proinnowacyjnym na rzecz przedsiębiorców. Celem wsparcia oferowanego w ramach modułu jest transformacja przedsiębiorstw kierunku zrównoważonego rozwoju oraz gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym rozwój nowych modeli biznesowych. Realizacja modułu ma wpływać na zmianę myślenia przedsiębiorstw o całości prowadzonej działalności gospodarczej, uwzględnienia jej aspektów środowiskowych i przestawieniu jej na model cyrkularny.

Działania w zakresie rozwoju i zdobywania nowych umiejętności, kompetencji, realizowane w ramach FENG, koncentrują się na wsparciu rozwoju umiejętności w obszarach inteligentnych specjalizacji, cyfrowej i niskoemisyjnej transformacji. Program FENG koncentruje się na umiejętnościach przedsiębiorców, ich kadry, jak również kadry naukowej. Przewidziano również wzmocnienie kompetencji i potencjału klastrów i Ośrodków Innowacji do świadczenia wysokich jakościowo proinnowacyjnych usług na rzecz firm. Ponadto, w ramach FENG prowadzone są również działania podnoszące kompetencje regionów całej gospodarki, oraz powiązań międzyregionalnych we wspieraniu projektów B+R na terenie całego kraju. Natomiast w ramach FEST w ramach priorytetu horyzontalnego przewidziano wsparcie m.in. w zakresie kompetencji, którego efektem będzie podniesienie kompetencji wszystkich podmiotów mających krytyczne znaczenie dla procesu sprawiedliwej transformacji w wyselekcjonowanych w ramach FEST regionach.

Natomiast w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Sprawiedliwej Transformacji w ramach priorytetu horyzontalnego przewidziano wsparcie m.in. w zakresie kompetencji, których efektem będzie podniesienie kompetencji wszystkich podmiotów mających krytyczne znaczenie dla procesu sprawiedliwej transformacji.

Komplementarność FENG z Planem Strategicznym Wspólnej Polityki Rolnej (PSWPR)

Program FENG oferuje wsparcie z uwzględnieniem wymagań właściwych dla celu polityki 1, określonych na poziomie unijnym. Z uwagi na zakres warunkowości dla tego celu polityki, finansowane projekty muszą być zgodne z jedną z krajowych inteligentnych specjalizacji. Program FENG ma charakter horyzontalny, co oznacza że nie zostały wyodrębnione w nim instrumenty wsparcia dedykowane określonym sektorom lub branżom gospodarki. Program będzie realizowany na obszarze całego kraju. Kryteria wsparcia, jakie będą stosowane w ocenie projektów, mogą odnosić się do lokalizacji projektu lub wnioskodawcy. W ramach FENG możliwe będzie wsparcie projektów realizowanych na obszarach wiejskich.

Zakres komplementarności FENG oraz PSWPR będzie związany ze wspieraniem projektów, których celem będzie zwiększanie potencjału B+R ośrodków badawczych oraz przedsiębiorstw. Interwencja w tym zakresie planowana jest do realizacji w ramach FENG, w związku z czym projekty dotyczące sektorów rolnego, leśnego, rybackiego i akwakultury mogą wpływać pozytywnie na działania prowadzone w PSWPR. Dotyczyć to będzie w szczególności obszarów interwencji PSWPR związanych z tworzeniem i transferem wiedzy oraz innowacji do wskazanych sektorów.

Komplementarność FENG z Krajowym Planem Odbudowy (KPO)

Program jest komplementarny do interwencji zaprojektowanej w ramach Krajowego Planu Odbudowy, opracowanego w związku z wprowadzeniem przez KE pakietu działań służących odbudowie gospodarek europejskich dotkniętych kryzysem wywołanym przez pandemię COVID-19. Synergia pomiędzy KPO i FENG występuje zwłaszcza w zakresie dotyczącym wzmocnienia potencjału infrastrukturalnego sektora nauki do współpracy z przedsiębiorstwami oraz usprawnienia transferu wiedzy i innowacji do gospodarki, a także w ramach inwestycji przedsiębiorstw w obszarach kluczowych dla rozwoju polskiej gospodarki, w tym w zakresie wdrażania technologii środowiskowych i cyfrowych.

Zarówno w ramach KPO, jak i w ramach FENG realizowane będą m.in. działania dotyczące wprowadzania zielonych technologii w przedsiębiorstwach, w tym związanych z GOZ. W przypadku inwestycji o zbliżonym, uzupełniającym zakresie wsparcia, zapewnione zostaną odpowiednie mechanizmy w celu uniknięcia występowania podwójnego finansowania, w tym w procesie selekcji i oceny projektów, systemu kompleksowych kontroli krzyżowych.

W ramach KPO realizowane będą inwestycje w projekty dot. wdrażania innowacyjnych, cyfrowych rozwiązań w dużych przedsiębiorstwach, częściowo wybranych w trybie indywidualnym. Komplementarne wsparcie będzie udzielane, w trybie konkursowym, w ramach FENG, zwłaszcza w ramach Priorytetu 1. dotyczącego realizacji kompleksowych projektów B+R+I, których elementem może być wdrażanie innowacji.

Przewiduje się następującą demarkację w zakresie finansowania rozwoju publicznej infrastruktury B+R na potrzeby SBŁ oraz PMIB: projekty inwestycyjne wdrażane przez podmioty sektora nauki zlokalizowane w Warszawie finansowane będą w ramach KPO, w innych przypadkach domyślnym źródłem finansowania będzie FENG. Oba strumienie finansowe będą ze sobą skorelowane tak, aby uzyskać funkcjonalne połączenia kompetencji oraz możliwości laboratoryjnych, co jest istotne z punktu widzenia przedsiębiorców współpracujących z Siecią.

Komplementarność FENG z Programem Horyzont Europa (HE)

Program FENG oraz Horyzont Europa w sposób komplementarny koncentrują się na obszarze badań naukowych i prac rozwojowych, innowacji oraz rozprzestrzenianiu nowoczesnych technologii. FENG przewiduje ponadto mechanizmy bezpośrednio korespondujące programem Horyzont Europa, takie jak:

- finansowanie projektów przedsiębiorstw, które otrzymały certyfikat Seal of Excellence z Programu Horyzont Europa. Wsparcie skierowane jest wyłącznie do podmiotów, których projekty zostały ocenione pozytywnie przez Komisję Europejską i otrzymały certyfikat Seal of Excellence, jednak z powodu braku środków nie otrzymały dofinansowania w ramach programów UE. Projekty takie, zgodnie z art. 67(5) projektu CPR, mogą otrzymać dofinansowanie w FENG bezpośrednio, bez konieczności weryfikacji spełnienia warunków, które zostały już ocenione przez KE.

- Międzynarodowe Agendy Badawcze – w ramach instrumentu zapewnione będzie krajowe współfinansowanie dla projektów wyłonionych w ramach konkursów Horyzontu Europa w obszarze Widening participation – teaming for excellence (ToE) oraz projektów otrzymujących Seal of excellence w programie ToE.

- Wsparcie partnerstw europejskich – FENG przewiduje finansowanie wkładu krajowego w konkursach na projekty badawczo-rozwojowe realizowane przez organizacje badawcze i przedsiębiorców w partnerstwach międzynarodowych np. w programie Komisji Europejskiej Horyzont Europa, gdzie wkład z EFRR stanowi wkład krajowy, zgodnie z art. 8 (projektu rozporządzenia ustanawiającego Horyzont Europa) oraz art. 67 (5) projektu CPR. Z uwagi na złożone uwarunkowania realizacji partnerstw (wymagająca formuła współpracy międzynarodowej w obszarze wysokiego ryzyka, tj. sferze B+R), realizacja instrumentu jest uzależniona od możliwości zastosowania trybu oceny i finansowania projektów atrakcyjnego dla potencjalnych wnioskodawców.

- Granty na Eurogranty dla organizacji badawczych oraz przedsiębiorców – wspieranie aplikowania do HE, w tym koszty opracowania wniosku oraz poszukiwania partnerów konsorcjum m.in. poprzez spotkania brokerskie. Działanie przyczynia do wzrostu liczby podmiotów z Polski, skutecznie konkurujących o finansowanie na poziomie Unii Europejskiej.

W FENG wykorzystuje się maksymalnie uproszczenia w ocenie i finansowaniu projektów z certyfikatem Seal of Excellence oraz projektów dot. partnerstw w ramach Horyzontu Europa, planowanych do wprowadzenia nowelizacją GBER, art. 8 rozporządzenia Horyzont Europa oraz art. 67.5 rozporządzenia CPR. Dotyczy to stosowania takich samych kwot maksymalnych, kategorii i metod kalkulacji kosztów kwalifikowanych oraz intensywności pomocy jak w programie HE.

Komplementarność FENG z Programem Cyfrowa Europa (Digital Europe Programme)

Program „Cyfrowa Europa” służy realizacji strategii KE dotyczącej jednolitego rynku cyfrowego i reagowaniu na rosnącą rolę technologii cyfrowych i towarzyszące im wyzwania w przyszłości. Program Cyfrowa Europa wspiera poprawę umiejętności cyfrowych, szersze zastosowania sztucznej inteligencji i przetwarzanie o wysokiej wydajności poprzez Europejskie Huby Innowacji Cyfrowych (European Digital Innovation Hubs, EDIHy).

Wsparcie w ramach FENG dot. współfinansowania działań prowadzonych przez Europejskie Huby Innowacji Cyfrowych będzie komplementarne w stosunku do finansowania zapewnionego przez KE w ramach programu „Cyfrowa Europa”. Zadania realizowane przez EDIHy będą polegać na wspieraniu transformacji cyfrowej przez zwiększenie w państwach członkowskich UE poziomu wykorzystania cyfrowych technologii przez sektor prywatny, a w szczególności przez MŚP. Europejskie Huby Innowacji Cyfrowych będą działać w modelu one-stop-shop, obsługując przedsiębiorstwa, które będą chciały dokonać cyfrowej transformacji działalności gospodarczej. Usługi oferowane przez EDIHy mają w szczególności umożliwić przedsiębiorstwu stworzenie planu transformacji cyfrowej, zapewnić dostęp do aktualnej specjalistycznej wiedzy, a także zapewnić warunki do testowania rozwiązań lub eksperymentowanie z najnowszymi technologiami, mającymi potencjalnie kluczowe znaczenie dla wytwarzanych przez niego produktów, oferowanych usług, stosowanych procesów lub przyjętych modeli biznesowych.

Ponadto w FENG współfinansowane jest tworzenie Centrów testów i eksperymentowania technologicznego Sztucznej Inteligencji (z ang. Testing and Experimentation Facility, dalej TEF) wraz z działaniem uzupełniającym dot. wsparcia udziału podmiotów krajowych w konsorcjach tworzących europejskie centra doskonałości AI. Zapewnienie współfinansowania pozwoli polskim innowatorom na aktywne włączenie się do transgranicznej sieci testów i eksperymentowania AI, a tym samym

zapewni Polsce możliwość monitorowania, walidacji i certyfikacji tej technologii na podstawie wypracowanych również w kraju standardów i reguł technicznych, organizacyjnych oraz etycznych.

Ponadto, w ramach FENG wsparcie przeznaczone jest na finansowanie usług doradczych, a także inwestycji związanych z podniesieniem poziomu wykorzystania technologii cyfrowych, ze szczególnym uwzględnieniem automatyzacji i robotyzacji procesów w przedsiębiorstwie zmierzających do transformacji w kierunku Przemysłu 4.0, jak również cyberbezpieczeństwa w przedsiębiorstwie. W programie wspierane jest również doskonalenie kompetencji pracowników i osób zarządzających w przedsiębiorstwie, zdobywanie przez nich nowych umiejętności oraz wiedzy w szczególności z zakresu obszarów inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłu w kierunku Przemysłu 4.0, przedsiębiorczości, transferu technologii, zarządzania innowacjami, ekoprojektowania, a także kompetencji niezbędnych do obsługi infrastruktury badawczej sfinansowanej w ramach kompleksowego projektu.

Komplementarność FENG ze Strategią UE dla regionu Morza Bałtyckiego (SUERMB)¹

Implementacja SUERMB odbywa się poprzez Plan Działań², który opiera się na trzech głównych celach: poprawa jakości ekosystemu Bałtyku (Save the Sea), poprawa spójności regionu (Connect the Region) i wzrost dobrobytu (Increase Prosperity). W ramach Planu określono Obszary Tematyczne ukierunkowane na wdrażanie poszczególnych działań SUERMB. Realizacja FENG wpisuje się w Obszar Tematyczny: Innowacje: 1. Innowacje oparte na wyzwaniach, 2. Innowacje i transformacja cyfrowa, 3. Innowacje poprzez współtworzenie. FENG pośrednio może realizować również inne Obszary Tematyczne SUERMB, w których jest mowa o innowacyjnych, technologiach, badaniach, tj. Transport, Nutri, Energia, Turystyka i Zdrowie.

W ramach instrumentów zaplanowanych w FENG, wsparcie kierowane jest do przedsiębiorców, organizacji badawczych oraz konsorcjów naukowo-przemysłowych o dużym potencjale badawczym, które mogą prowadzić procesy sieciowania z innymi ośrodkami badawczymi działającymi w kraju oraz włączać się w realizację projektów o charakterze międzynarodowym. W FENG z punktu widzenia zwiększania potencjału w zakresie badań i innowacji oraz wykorzystywania zaawansowanych technologii, możliwe będzie również rozwijanie sieci kontaktów i współpracy w zakresie badań i rozwoju na szczeblu międzynarodowym (w tym w ramach SUERMB), zwłaszcza w ramach inteligentnej specjalizacji i w celu wspierania prawdziwie innowacyjnych projektów oraz zapewnienia lepszej integracji z regionalnymi i globalnymi sieciami innowacyjnymi.

W FENG mogą wystąpić partnerstwa w obszarze projektów badawczo-rozwojowych, wspólnych przedsięwzięć, konsorcjów międzynarodowych, a także projektów międzynarodowych zespołów badawczych, animowanie współpracy międzynarodowej klastrów, międzyinstytucjonalna wymiana wiedzy i doświadczeń w budowaniu ekosystemu innowacji, współprojektowanie podobnych lub wspólnych instrumentów, współorganizacja wspólnych konkursów, poszukiwania międzynarodowych inwestorów, wspieranie udziału polskich podmiotów w partnerstwach międzynarodowych w ramach np. Horyzontu Europa oraz innych programach Unii Europejskiej.

---

¹ <https://www.gov.pl/web/gospodarkamorska/strategia-ue-dla-regionu-morza-baltyckiego>

² Revised Action Plan replacing the Action Plan of 17 March 2017),., opublikowany 15.02.2021 r.